

УДК 159.9

Козак М. – ст. гр. БП-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

Науковий керівник: д.психол.н., професор Буняк Н.А.

Kozak M. M.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PSYCHOLOGICAL SPECIALTY OF SOCIAL INTERACTION OF CHILDREN WITH AUTISM

Supervisor: Buniak N.A.

Ключові слова: аутизм, діти, соціалізація

Key words: autism, children, socialization

Історія аутизму бере початок з казок та легенд про дітей, які перетворювалися на ельфів. Проте розвиток наукової історії бере свій початок з XVIII ст., адже тоді з'явилися перші медичні тексти про людей з аутизмом, які мало розмовляли, характеризувалися надмірною замкнутістю та хорошою пам'яттю.

Аутизм – це природжений психічний розлад, що виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку і характеризується вираженим і всебічним дефіцитом соціальної взаємодії й спілкування, а також обмеженими інтересами та діями, що повторюються (В.Башина, С. Морозов, Т.Морозова) [1, с.82].

Аутизм розвивається у дітей 2-3 років та характеризується певними розладами в розумовій діяльності, а саме: змінами в емоційній сфері, появою ритмічних повторень одних і тих же рухів, розладами мовлення, уникненням зорового контакту з ровесниками та дорослими хоча інколи спостерігаються прояви активності.

Першою відомою інформацією про людину з аутизмом була розповідь про «Дикого Пітера». Хлопчика знайшли 1724 року поблизу німецького міста Гемелін. Він поводить себе як тварина, їв сирі овочі та птахів, а відчуваючи загрозу, ставав на чотири кінцівки. Незабаром унікальну дитину придбав англійський король Георг I, і Пітер жив у його палаці до самої своєї смерті в 1785-му. Він так і не навчився говорити, ніколи не сміявся, а найбільше радів мисці з їжею. Пітеру подобалася музика, він виконував нескладні завдання і, коли одного дня загубився, сам знайшов дорогу додому [2, с.72].

«Дитина з Аверона» – так називали хлопчика Віктора, який мав аутизм та був першим клінічним досліджуваним. У 1799 році, коли юнаку було 11-12 років, його знайшли в лісі, коли він збирав корінці та жолуді. П.-Ж.Бонатер оглянув Віктора та визначив, що характерним для хлопчика було роздратування без будь-яких причин, більшість часу він проводив, розгойдуючись, як тварина із зоопарку, що потрапила у клітку, йому важко було зрозуміти, що силует у дзеркалі – це його відображення. Хоча хлопцеві подобалося спостерігати за своїм відображенням у спокійному ставку та споглядати на красу цього місця, впродовж довгих нічних годин. Віктора не цікавили ігри та інколи хлопець розпалював багаття з дерев'яних іграшок. На жаль, юнак ніколи не посміхався, лише дивно відкривав рот та видавав звуки схожі на хрюкання [2, с.75-81].

З кожним роком в Україні зростає кількість хворих на аутизм: у 2007 р. – на 28,2%; 2008 р. – на 32,0 %, 2009 р. – на 27,2 %, 2010 р. – на 35,7 %. Загалом, з 2006 по 2010 рік кількість захворювань на аутизм зросла в 2,5 рази [3, с.40-44].

В ранньому віці діти з аутизмом не обіймаються, не тягнуться на руки, не туляться до мами. Такі діти уникають прямого контакту очей, відчувають страх перед незнайомими людьми або ж байдуже на всіх реагують та не відповідають на елементарні запитання «Як тебе звуть? Де мама? Де іграшка?».

Діти з аутизмом часто використовують руки дорослих як інструмент, наприклад, коли хочуть щось пити чи їсти. Дорослі спочатку повинні здогадатися, що дітей цікавить, хоча значна кількість може назвати потрібний предмет, або взяти його в руки, завдяки розвиненим моторним здібностям.

У таких дітей проблеми з розпізнаванням емоцій, через це вони зрідка плачуть, в них низький поріг чутливості, коли їм неприємно, то можуть кричати, дряпатися, кусати, інколи можуть себе кусати та бити. Також у дітей з аутизмом не формуються потрібні для спілкування рухи (вказівні жести, рухи головою ((згода/заперечення), привітання, прощання тощо)) [4, с.66].

Часто дитина не реагує на голос батьків посмішкою, а якщо й посміхається, то крадькома, також важко привернути її увагу та погляд, який характеризується холодністю та осмисленістю, може скластися враження ніби проходить повз людину. Такі діти просто пасивні та не виявляють соціальної взаємодії.

Не завжди діти з аутизмом характеризуються зниженням інтелекту. Є сфери знань у яких діти з аутизмом межують з геніальністю.

Покращити стан дитини можна за умов дотримання певної дієти, а саме вилучити з раціону клітковину (молочні продукти, пшеничний хліб, печиво, булочки), сформувати розпорядок дня та навчити чітко його дотримуватися, навчити супроводжувати дії емоційними коментарями, соціалізувати дитину, щоб вона звикала до умов оточуючого середовища.

На жаль, сучасна медицина не може вилікувати дітей з аутизмом, проте може навчити пристосуватися до умов навколишнього середовища. Адже інколи люди з аутизмом можуть вести нормальний спосіб життя, це залежить від вміння говорити та рівня інтелекту.

Список використаної літератури

1. Дети и подростки с аутизмом. Психологическое сопровождение / [Никольская О. С., Баенская Е. Р., Либлинг М. М. и др.] – М. : Теревинф, 2005. – 224 с.
2. Козловская Г. Парааутизм – психогенная форма аутизма. Проблемы развития и бытия личности / Галина Козловская, Марина Проселкова // Развитие личности. – 2004. – № 3. – С. 72–81.
3. Логвінова І. П. До проблеми формування невербальних засобів комунікативної діяльності дітей із розладами спектра аутизму / І. П. Логвінова // наук.-метод. журнал «Логопедія». – 2011. – № 2. – С. 40–44.
4. Островська К. О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги: навч. посібник/ Островська К. О. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 110 с.